

Kráľovské územie LEVa

MAS LEV, o. z.

- OBSAH:**
- *Úvodník*
Ako ide život
  - *Pozvánka na*
Fašiangovanie 2014
Brutovce a Olšavica
  - *Fašiangová veselica*
v minulosti a dnes
(Brutovce)
  - *Participácia a*
mobilizácia
  - *Úspešne zrealizované*
projekty v území
MAS LEV
  - *Projekty spolupráce*
(predstavenie)
  - *Projekty spolupráce*
(aktivity)
  - *Čo je nové v*
„maske“

Predseda OZ MAS LEV:
Ing. Andrea Hradiská, PhD.

tel.: + 421 53 4699 066
mobil: 0903 449 327
e-mail: hradiska@maslev.sk

Telefón: + 421 53 4699 065

Manažér MAS:
Ing. Katarína Pjataková
pjatakova@maslev.sk

Administratívny asistent:
Ing. Mariana Malecová
malecova@maslev.sk

Účtovník:
Mgr. Gabriela Vaľková
valkova@maslev.sk

Ako ide život?

To je obvyklá otázka, keď sa stretneme s niekým, koho sme dávnejšie nevideli. Možno v tomto strete ani neočakávame odpoveď, lebo sme sa naučili otázku položiť mechanicky, bez záujmu od človeka získať spätnú väzbu. Zvyčajná odpoveď, sa môže zdať dokonca i pozitívnu alebo neutrálnou... „mám sa fajn, či horšie byť nemôže“. A potom obe strany utekajú po svojom. Ale sú medzi nami aj takí, ktorí kývnu rukou a vyslovia: „Ale, nestojí to ani za reč.“ Reč, ktorá však nestojí za to, je ďalej rozvíjaná jedným dychom, ako má daný človek nalomené zdravie, koľko času strávil u lekárov, kedy naposledy videl svoje deti, či vnúčatá... ako je na tom zle finančne... Ako sú všetci ľudia proti nemu... následne sa rozkrúti kolotoč žalospevov rôznych druhov.

I preto, keď sa človek stane súčasťou udalostí, kde mladí ľudia sa snažia prinavrátiť k tradíciám, napríklad aj v období fašiangov. Spomalíme, zamyslíme sa... Možno vyslovíme i vetu, že život našich predkov bol oveľa krajší, jednoduchší, zdravší. A možno na tom bude i niečo pravdy. Naši prarodičia nemali život plný vymožeností, ktoré nám zľahčujú či urýchľujú dnešné žitie. Mnoho činností robili ručne, ale najmä aktívne v spolupráci s komunitou. Boli o čosi družnejší, než dnešný svet, ktorý sa do seba akosi uzavrel. Preto vnímame oživené tradície ako čosi, čo nás má prinavrátiť ku komunitnému spôsobu života.

A o to sa po celý čas naše združenie snaží. Napríklad aj tým, že sme sa ako spoluorganizátori zúčastnili tradičných fašiangov v obci Brutovce a v Olšavici, pokračovať budeme mapovaním našich remeselníkov a väčšiu pozornosť venujeme i publicite folklórnych súborov, či ďalších jedinečností v našom území. Budeme Vás prizývať k téme včelárstva,

pokusíme sa viac informovať o predaji kvalitných produktov priamo z dvora. To môžeme v najbližších mesiacoch robiť pre Vás i vďaka trom schváleným projektom spolupráce, ktorým je dnešné číslo časopisu (okrem iného) venované. Tak, priatelia ...

Dajte nám o sebe vedieť, aby sme s Vami mohli komunikovať.

Apropo, ako ide život?

Andrea Hradiská

Fašiangy Olšavica 2014

Fašiangová dedinská veselica v minulosti

Viaže sa ku koncu zimného obdobia a má čisto prirodzené pohnútky. Už v minulosti svojich účastníkov nabádala k pekným výkonom. Dedinčania sa veselili, na veselie prizerali a kultúrne pookriali. Boli účinným liekom v ťažkých časoch, slúžili ľuďom najviac „zapriahnutým“ do práce. Slúžili tým čo na to mali, ale aj tým čo mali menej, alebo čo na to nemali vôbec. Stávalo sa, že na dedinách zostávali chudobné dievčatá, ktoré nemali šťastie sa načas vydať.

V období fašiangov prichádzala i do chudobnejších domov zábavná skupina, ktorá pozývala dievčatá na veselicu. Upozorňovala mládencov, že aj v tej chalúpke je rúče dievča, zabudnuté, ktoré v živote častokrát viac dokáže ako tie „boháčky“. Prostriedky na zábavu sa získavali z darov občanov. Za tým účelom prešla dedinou zábavná skupina zložená zo „starého“, „tanečníka“, „tanečnice“, „harmonikára“ a gazdu. Za „starého“ bol vyberaný mládenec figliar, čo vedel žartmi pútavo zabávať spoločnosť. Bol oblečený do platených šiat, vypchatých slamou, jeho tvár pokrývala maska, v jednej ruke mal bakuľu, v druhej ražeň. Na ňu si zapichoval kúsky slaninky zo zakáľáčiek, ktorými ho obdarovávali gazdovia. Pri vstupe do dvora, všade vychádzal na klát a držal „kázeň“. Tanečník pri prevádzaní fašiangového obradu na dvore tancoval s cigánkou (s mládencom preoblečeným za tanečnicu). Tanec spetrovali zvuky harmoniky (heligónky).

Aký bol význam zábavnej skupiny?

- ☼ zaháňať zbytočné starosti
- ☼ obnovovať radosť zo života a veselost'
- ☼ stierať skleslosť
- ☼ odháňať myšlienky na zúfalosť a opustenosť
- ☼ sceľovať obec pod heslom „dobrá vôľa všetko zmôže“
- ☼ hnevníci sa znovu zhovárajú, miznú "múry" medzi ľuďmi

Na fašiangy boli pozývané všetky dievčatá a mládenci, staršie i mladšie, bohatšie i chudobnejšie.

OBEC Brutovce

Tanečná miestnosť bola spočiatku v starodávnom kaštieli členov urbáru, potom vo vyšnom hostinci a naostatok u Michel'ka. Hrali piati hudáci: dvaja hrali prvé husle, dvaja druhé a jeden hral na basu.

Všetci boli oblečení sviatočne v šnurkovaných nohaviciach, vyšivanom lajblíku, mangľovanej slovenskej košeli s obálkami. Úvodný tanec, pod názvom VIRBUNK. Je to tradičný tanec v spišských tzv. kopijnických dedinách, ktoré museli v minulosti dodávať bojovníkov do panovníkovej telesnej stráže. Samotné prevedenie tanca ukazuje na starobylosť fašiangového obradu.

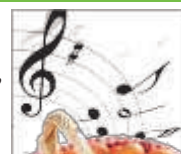
Ako sa tancuje tento tanec dnes si môžete pozrieť na youtube — brutovský verbunk („Idze verbunk idze hore Brutovcami“). Vidíme, že tieto tradície nie sú cudzie ani mladším generáciám, ktoré nedovolia, aby došlo k zániku dávnych zvykov a obyčajov. Tak každoročne ožívajú v dvoch malých dedinách (Brutovce, Olšavica).

Zdroj: Spišské hlasy, 1989

Zvláštnu úlohu hral mládenec zamaskovaný za „kozu“, skrytý pod prikrývkou dvoch pokrovcov vysunoval na palici drevenú koziu hlavu s rohami. „Kozu“ predvádzala svoje žartovné kúsky. Bola hlavne postrachom pre deti, ktoré sa pred ňou skrývali a gazdiné sa mohli plne venovať obsluhu fašiangovej družiny.

Zaznievala fašiangová pieseň: Rozľecel še spišski fašeng na calu gminu, starý svat zaš rožeň neše na nim slaninu. Kedz ja som s nim putoval, na zabavu zvoloval, na zabavu fašengovu calu dzedzinu.

V každom dome podľa svojich možností obdarovali zábavnú družinu, tým čo mali, zemiakmi, ovsom, slaninkou, vajíčkami, peniazmi. Pri odchode zo dvora zanôtil „starý“: Ej, už še fašeng kraci, ej už še nenavraci, stare difky plaču, bo še nevyskaču. Tak družina putovala od domu k domu za zvukov harmoniky. Nikomu nepredpisovali koľko im má dať, uspokojili sa s tým čo im dal, alebo prisľúbil, že donešie na veselicu. Keď pochodili celú dedinu, mali toľko podarúnkov, že na tých najchudobnejších ani nenalievali, ale tešili sa, že prišli medzi nich. Vyvrcholením veselice bola tanečná zábava. Nezačala však skôr kým všetky „dary“ (slaninka, vajcia ...) nepopredali na licitácii a výsledok zbierky neoznámili hlásnikovou trúbou.

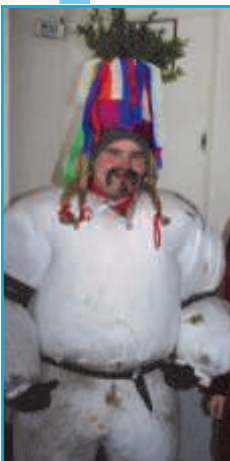
Brutovce sú jednou z mála dedín, kde sa rozvíjala tradícia sláčikovej hudby aj po niekoľko generácií. **Muzika** bola žiadaná a známa v širokom okolí. Hrávali počas svadieb, zábav, majálesov, fašiangov. Najčastejšie to bola polka, krucena, hopsolka, čardáš, virbunk, ale aj piesne k rituálnemu tancu bačov z levočských vrchov — ovčí zdych.

Ludové hudby dokázali zábavu usmeriť, lebo presne vedeli, čo si poslucháči želajú. Obsadenie muziky: Ján Biroščák Gerchel' (primáš), Ján Hriňák (2. husle), Fabián Komara (husľová kontra), Peter Fecko (kontrabas). Ján Biroščák Gerchel' bol pastier a pišťalky (šest'dierková) si vyrábal sám z bazového dreva.

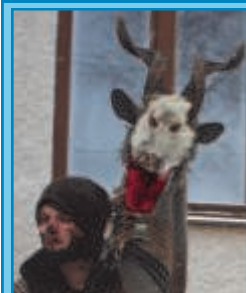
Zdroj: Ján Čarnogurský

Fašiangová dedinská veselica ... A DNES

Prínos duchovného kultúrneho dedičstva, ako je podpora živej kultúry sa prejavuje v zvýšení atraktívnosti vidieckych destinácií. Pôsobivá komunikácia prostredníctvom zvykov a tradícií prekračuje nielen „hranice regiónov“ a bariéry jazykov, ale vytvára pozitívny obraz o krajine. Nemožno zabudnúť ani na voľnočasový charakter takýchto aktivít, do ktorých sa zapájajú obyvatelia, mladí ľudia a deti.

Sobotné ráno, zdalo by sa ako každé iné. Ale nie v obci Brutovce, na pokraji Levočských hôr, kde sa chystajú fašiangy. Mládenci si pripravili masky a vybrali sa v nich po dedine. Niekedy na dvore, inokedy v stodole chlapi pomáhajú „Starému“ senom vypchať kroj, aby vyzeral ako naozajstný statný starý chlap.

Okolo obeda sa zišli všetci v miestnej krčme, kde pokračuje spev, tanec a hrajú šikovní chlapi. V strede kruhu sa zvíta cigánka s cigánom, a šibalským očkom sledujú dvere, aby dnu nevkľzol nikto, koho

by mohli prehliadnúť a neoznačiť ho svojimi rukami. Okrem miestnych si túto KOZU každoročne prídu pozrieť aj ľudia, ktorí chcú zažiť na vlastnej koži pravé fašiangové veselie. Častokrát tu vidia ľudia po prvý raz vo svojom živote ľudové kroje, dlhé vrkoče dievčat vyzdobené mašľami, mládencov s pierkami.

Fašiangová špecialita

Dvaja vyvolení mládenci si hustú čiernu masu nanášajú na tvár, krk a ruky budúcich masiek - **cigána a cigánky**. Tento veselý párik je súčasťou zábavnej skupiny, ktorá od skorého rána pozýva všetkých obyvateľov na veselicu. V každom dome ich obdarujú slaninkou, pohárikom, koláčmi, či peniačkami.

Večerná zábava v ľudových krojoch priblížila mnohé tance, ktoré sú pre tento región typické. Pri vyvyšovaní chlapcov do stavu mládenecského a dievčatá do dievcovtva. Ženy a muži prijímajú medzi sebou čerstvých ženáčov s ich polovičkami.

V tento deň, keď prechádzate touto obcou pripravte sa na milé privítanie. Aj autá sú „ozdobené“ fašiangovými symbolmi - odtlačkami čiernych rúk na skle, karosérii a lícach vodiča. Priateľské podanie ruky a zaplatenie mýta je jedinou možnosťou. Mládenci pozývajú všetkých na večernú zábavu. S takýmito zvykmi však musíte počítať, takto to chodí. Niekomu sa podarí vyjednať jednu, dve čierne čiarky na líci, alebo ste za chvíľočku celý čierny.

Fašiangy v Olšavici v Olšavici

Rozhovor pre Rádio REGINA

Obliekanie Hrubého Janka

Obliekanie „baby“

Partneri projektu

Participácia a mobilizácia

PARTNERSTVO V MAS je dobrovoľné zoskupenie subjektov a jednotlivcov, ktoré zdieľa zdroje, odhodlanie, motiváciu spoločne dosiahnuť zmenu podmienok presne vymedzeného geografického územia.

FUNGUJÚCE PARTNERSTVO NA VIDIEKU

Dvaja sú vždy viac ako jeden. To vieme všetci. Jednoducho povedané spojenie a sieťovanie prináša silu, ktorú by sme určite individuálne nedosiahli. Partnerstvo je o synergii a to, ktoré sa zameriava na rozvoj sa orientuje na:

Plánovanie - programovanie

Získavanie finančných zdrojov

Profesionálny manažment

AKO SA FORMUJE PARTNERSTVO V MAS?

Na začiatku ide o identifikáciu partnerov a spoločnej výzvy, nasleduje hľadanie spoločného riešenia a tvorba štruktúr (partnerská spolupráca alebo založenie spoločnej organizácie). Dôležitý je krok definovania cieľov, aktivít a zdrojov. Tímovo sa podieľa na realizácii vytýčených úloh. Na konci je to sledovanie výsledkov, čiže definovanie dopadu.

PRINCÍP

Je založený na vzájomnej spolupráci pri riešení regionálnych problémov, a to na všetkých úrovniach, t.j. miestnej, regionálnej, národnej, nadnárodnej, pri príprave rozvojových programov, ich realizácii a tiež monitoringu.

PRÍČINY VZNIKU

- Silnejší a stabilnejší celok
- Organizačné zjednotenie
- Úspora nákladov
- Koordinácia aktivít v území
- Lepšia informovanosť
- Podpora lokálpatriotizmu
- Financovanie spoluúčasti na projektoch
- Implementácia ISRÚ

VYSVETLENIE POJMU MOBILIZÁCIA: Uskutočňuje sa v smere *zdola nahor*, je to aktivizácia miestnych lídrov. Skúsenosti poukazujú na význam regionálnych lídrov a expertov, ktorí sú nositeľmi programov a dokážu zjednotiť miestne subjekty k participácii na strategických programoch. Práve absencia strategických cieľov a nedostatočná schopnosť komunikácie na miestnej i regionálnej úrovni sú tou bariérou, ktorú treba prekonať. Je dôležité zamerať sa na prehlbovanie vzájomnej komunikácie, stabilizáciu mladých ľudí v sídlach, zvyšovanie informovanosti o prednostiach regiónu.

VYSVETLENIE POJMU: Participácia je aktívne zapájanie sa do života v rôznych oblastiach. Môže mať rôzne úrovne - od **informovania, konzultácií až po skutočné spolurozhodovania**. Jej cieľom je inšpirovať a povzbudiť ľudí, aby vyjadrovali svoje názory, aktívne sa zapájali do riešenia problémov komunity. Participácia verejnosti sa postupne stáva súčasťou spravovania obcí (verejnosť sa presúva z pozície negativizmu a kritiky do pozície roviny spolupráce).

Folklorná skupina ŠTVRTOČAN

Pôsobí v obci Spišský Štvrtok od roku 2007. Nadviala na tvorbu predošlej folklórnej skupiny, ktorá tu pôsobila v 80. tých rokoch minulého storočia. Jej úlohou je zbierať piesne, tance a zvykoslovie z obce a prezentovať ich na kultúrnych podujatiach, ale aj obnovovať zvyky a obyčaje počas roka v dedine. Medzi tieto zvyky patria: Fašiangy a pochovávanie basy, Dožinky, Katarína a Vianočné koledy. Z rodinných zvykov sú to Krstiny a Svadba. Hoci im pribúdajú roky, nezanevrelí na svoje poslanie – zachovať to najcennejšie – pôvodnosť piesne, reči, kroja a odovzdávať to ďalším generáciám.

S krásnymi kultúrnymi programami reprezentovali svoju obec v okolitých i vzdialenejších obciach, ale i v zahraničí na folklórnych slávnostiach a súťažiach. Účinkovali v relácii Kapura, v relácii Klenotnica ľudovej hudby a zapojili sa do súťaže Nositelia tradícií, kde v roku 2012 reprezentovali okres Levoča v Medzilaborciach. Posledné predstavenia, ktoré nacvičili v roku 2012 je pásmo Hrajú v karčme hrajú.

Ich najnovším prírastkom je CD nosič *Ej, dze hrajú, tam hrajú ...*, ktorý slávnostne pokrstil Mgr. Milan Rendoš dňa 22. februára 2014.

CD nosič si môžete objednať na stránke: www.stvrtočan.sk

Úspešne zrealizované projekty v MAS LEV

Združenie turizmu

Odhaľme naše bohatstvo a ponúknime ho všetkým

Združenie sa už dlhší čas venuje zviditeľňovaniu krás regiónu MAS LEV a postupnými krokmi zabezpečuje koordinovanie vidieckeho turizmu. Hlavnou úlohou projektového zámeru sa stalo **značenie turisticky zaujímavých lokalít v regióne MAS** v miestach, kde chodí veľa peších turistov, cykloturistov, či ďalších návštevníkov, ktorí hľadajú športové vyžitie, a to nielen z dôvodu ich informovania, kde sa práve nachádzajú, ale aj z dôvodu ich nasmerovania do ďalších častí regiónu za účelom spoznávania potenciálu nášho územia.

Turistické „infotabule“

(počet 26 ks) zabezpečia vhodné značenie, ktoré dlhodobo chýba a poskytne komplexnejší pohľad na región aj pre domácich občanov, ktorí často nepoznajú možnosti susedných lokalít, neraz i svojho vlastného blízkeho okolia.

PUBLIKÁCIA (propagačný materiál)

feman

Virtuálna prehliadka obcí regiónu MAS LEV a multimediálne CD s 3D zobrazením

NOVÝ WEB O ÚZEMÍ MAS LEV
www.maslev.3-d.sk

CIELE:

- virtuálna prehliadka obcí MAS LEV
- multimediálne CD s 3D zobrazením
- umožniť obciam prezentáciu najzaujímavejších objektov (kultúrno-historických, prírodných)
- ponúknuť komplexný produkt CR
- zlepšiť prezentáciu a propagáciu regiónu
- predstaviť činnosti Združenia FEMAN
- zvýšiť informovanosť turistov
- prezentácia komplexnej ponuky

PREDMET PROJEKTU:

- zriadenie spoločného portálu obcí regiónu MAS LEV
- tvorba on-line virtuálnej prehliadky
- multimediálne CD
- tvorba grafiky propagačných materiálov
- tlač pohľadníc, leporela, brožúry, letákov

FAKTORY ROZVOJA ÚZEMIA

Imidž regiónu je v konečnom dôsledku tvorený postojmi a názormi návštevníkov. Regióny by sa mali prostredníctvom napr. kvalitatívnych zmien snažiť vytvoriť si pozitívny imidž a dobré meno.

Postoj miestneho obyvateľstva

k rozvoju cestovného ruchu je strategický. Cestovný ruch sa môže rozvíjať len v regiónoch, v ktorých obyvatelia chápu význam a prínos cestovného ruchu pre ich región, akceptujú ho a majú k cestovnému ruchu a návštevníkom vytvorený pozitívny vzťah.

Cieľom projektu „**Spojme sa pre región**“ je poskytnutie užitočných informácií účastníkom (verejné a súkromné subjekty) v oblasti rozvoja vidieka a vidieckeho cestovného ruchu. Informácie majú podnietiť k inšpiratívnym nápadom pre rozšírenie možnosti rozvoja turizmu, ako skvalitniť a zlepšiť súčasnú situáciu v poskytovaných službách, akým spôsobom sa táto situácia dá zmeniť, zväziť svoje možnosti a podporiť vznik produktu „vidieckej dovolenky“ v území.

Mikroregión Podbranisko

Projekty spolupráce a ich význam

V metodike LEADER **spolupráca** znamená viac než len vytvorenie siete. Znamená, že miestna akčná skupina pracuje na spoločnom projekte s inou miestnou akčnou skupinou alebo so skupinou s podobným prístupom v inom regióne, členskom štáte alebo dokonca v tretej krajine. Spolupráca im môže pomôcť rozšíriť ich miestne činnosti. Môže im umožniť vyriešiť určité problémy alebo pridať hodnotu miestnym zdrojom.

Môže to byť napríklad spôsob získania kritickej masy potrebnej na to, aby bol určitý projekt životaschopný, alebo podpory komplementárnych akcií, napr. spoločného marketingu v rôznych regiónoch, ktorých oblasti majú rovnakú špecializáciu na určitý produkt alebo vyvíjajú spoločné iniciatívy cestovného ruchu na základe spoločného kultúrneho dedičstva.

Národný projekt

Po stopách klenotov LEVa a Šafránu

Projekt spolupráce rieši rozvoj územia **MAS LEV a MAS ŠAFRÁN** v oblasti podpory cestovného ruchu, priblížení najatraktívnejších lokalít oboch území a následným zostavením turistického pasu z objavených klenotov. Obe MAS zachovávajú a chránia zdedené kultúrne, tradičné a prírodné hodnoty. Kultúrna a pešia turistika bude prispievať k začleňovaniu dedičstva našich predkov do súčasného života, celkovému skvalitneniu životného prostredia miest a obcí. Chceme v ľuďoch prebudíť záujem o spoznávanie svojho rodiska, oživiť staré tradície a vytvoriť nové (napr. Retrojurmark). Zámerom je nielen získať prehľad o remeslách, ale aj poskytnúť širšie možnosti prezentácie ich zručnosti a schopnosti. Tradície, ľudová kultúra tvoria neoddeliteľnú súčasť našich dejín a sú dokladom našej kultúrnej identity. Pomáhajú mladým ľuďom uvedomiť si kultúrne bohatstvo zanechané našimi predkami. Dôvodom realizácie projektu je zvýšiť atraktivnosť ľudových

Nadnárodný projekt

Oživme bohatstvo Matky Zeme a tradície našej minulosti

Región **MAS LEV** bol v minulosti významným poľnohospodárskym miestom a ľudia

obhospodarovali pôdu, chovali rôzne druhy hospodárskych zvierat a zdroje, ktoré im Zem ponúkla. Vedeli ho využiť v ekonomický rozvoj a vážili si tieto hodnoty. Dnes je situácia odlišná a obyvatelia si pomaly ani neuvedomujú, že to, čo bolo prirodzené a dokázalo ich ekonomicky zabezpečiť, je dnes už mimo reality a nedokážu efektívne využiť zdroje, ktoré sa im núkajú či už pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, alebo fungovanie malých fariem a pod. Preto sme sa s partnerskou **MAS Rýmařovsko** rozhodli oživiť spomienky na hospodárenie, pričom chceme upriamiť pozornosť na význam zachovania identity a vytvoriť nový prístup k prírodným zdrojom. Spoločné propagačné akcie oboch partnerských MAS - sedliacky deň u nás a banicky v Čechách pripravujú nové podmienky pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu. Novozriadené múzeum v Spišskom Podhradí bude materiálnou hodnotou, ktorá tu ostane aj pre ďalšie generácie. Spoznávanie našej minulosti nám pomáha hľadať cestu do budúcnosti.

Nadnárodný projekt

V poslednej dobe sa stáva predaj produktov **priamo od farmára** stále viac populárnejší. Má však svoje špecifiká ako sú: sprístupnenie poľnohospodárskej činnosti mladým ľuďom, zvýšenie zamestnanosti na vidieku, pozitívne vplyvy na rozvoj biodiverzity, zabezpečuje potravinovú sebestačnosť. Ide o prevažne ručnú výrobu z vlastných surovín, podľa originálnych receptúr. Inovatívnosť tohto projektu spočíva v previazaní jednotlivých aktivít projektu a priblížení nových tém a prístupov netradičnými formami. Zámerom je vytvoriť nové produkty cestovného ruchu a zaviesť nové trendy: zážitkové učenie na ekofarme, prezentácia netradičných a farmárskych činností (rúbanie dreva, spoznávanie fauny a flóry, ekotábory pre deti a dospelých a iné), agroturistika spojená s návratom človeka k prírode. Spolupracovať budeme aj so Združením Ekotred a Združením majiteľov a priateľov Odorice, a tiež aj so školami, ktoré majú sídlo v Levoči a partnerskou **MAS Západní Krušnohoří** z Českej republiky. Naš partner projektu sa už dlhé roky zaoberá predajom zdravých produktov a usporadúvaním vidieckych farmárskych trhov vo svojom regióne.

Čo nás čaká alebo na čo sa môžeme tešiť

Národný projekt

Po stopách klenotov LEVa a Šafránu

Aktivita 1: Objavme klenoty LEVa a jedinečnosti ŠAFRÁNU

Plánujeme realizovať výber **20 najatraktívnejších lokalít** oboch území do turistického pasu:

Výstup aktivity: turistické mapy – trhacia a skladacia mapa zameriavajúca sa na región MAS LEV jeho poklady, prírodné krásy, pamiatky, zaujímavosti a iné atraktivity a **zostavenie turistického pasu + Zbierky pokladov (obal s voľnými kartičkami)**

Aktivita 2: Prezentačná publikácia Objavme klenoty LEVa a jedinečnosti Šafránu

Aktivita 3: Fašiangy 2014 Brutovce, Olšavica

Aktivita 4: Retrojarmark 2014 Vyšná Šebastová

Aktivita 6: Aktívne workshopy remesiel v MAS LEV

Ukážky remesiel na školách: predvádzanie výroby (tvorivé dielne).

Aktivita 7: Odhaľme naše klenoty na otvorenej scéne (Levoča)

Podujatie podporí rozvoj „živej kultúry“ nielen v meste, ale v celom regióne. Ide o priblíženie spoločného kultúrneho bohatstva územia MAS LEV širšej verejnosti. Folklorne telesá (tanečné a spevácke) zbierajú a šíria zvyky, tradície, ktoré sa v území zachovávajú dlhé roky.

Aktivita 8: Turistický sprievod na mohyly

Ide o organizovaný turistický pochod s motiváciou (hľadanie pokladu) v MAS Šafráne.

Nadnárodný projekt

Oživme bohatstvo Matky Zeme a tradície našej minulosti

1) Banické múzeum v prírode – náučná trasa (ČR) a infokamene

2) Návrat do poľnohospodárskej minulosti - spolupráca s aktérmi regiónu v území MAS LEV.

3) Zriadenie múzea v Spišskom Podhradí – „naši predkovia nám tu zanechali mnoho“.

4) Exkurzia po PEH družstvách, farmároch a samostatne hospodáriacich roľníkov v území MAS – pre identifikáciu dobrých aj zlých príkladov.

5) Spoločná propagačná akcia – Malý banický deň - exkurzia z MAS LEV do ČR pre výmenu skúseností.

6) Spoločná propagačná akcia - Malý sedliacky deň (Granč-Petrovce)

7) Zorganizovanie a podpora akcie: Slávnostné otvorenie múzea v Spišskom Podhradí

8) Beseda k témam „Agroturizmus, rozvoj vidieka a využitie prírodného bohatstva“ (SR)

9) Publikácia o histórii baníctva a geológii v Rýmaňovsku (ČR)

10) Publikácia: Zdroje Zeme pre rozvoj vidieka – návrat ku koreňom (SR)

11) Propagačné predmety, ktorých dizajn a formu necháme na kreativite dobrovoľníkov Združenia spojenej školy internátnej, aby z prírodných materiálov nám pripravili rôzne propagačné veci a poukázali na možnosti využitia jednoduchých materiálov a pritom veľmi atraktívnych.

Nadnárodný projekt

Aktivita č.1: DEŇ MLIEKA - farmársko-bylinkársky deň na ekofarme ODORICA

Plánujeme pripraviť a zrealizovať prezentáciu tradičných, ručne spracovaných zdravých produktov získaných systémom ekologického poľnohospodárstva. Pôjde o praktické ukážky každodenného života na farme (gazdovstve, hospodárstve).

Aktivita č. 2: WORKSHOP (poteší nielen telo, ale aj ducha): Med a mlieko – „... záračný liek na neduhy“

Súťaž: Medovníkový domček (najkrajší medovník vytvorený v území MAS LEV) – súťaž, do ktorej sa môžu zapojiť všetky členské obce a mestá MAS LEV, školy, škôlky so svojim medovníkom).

Aktivita č. 3: DEŇ MEDU v Klčove – za účasti českých partnerov „Najlepší a najkvalitnejší med je ten, ktorý sa vyprodukuje doma.“

Aktivita č. 4: Festival vína a medu – VIA REGIA - 5. Ročník Európsky dom – Spišská Kapitula

Aktivita č. 5: Zriadenie MÚZEA MEDU v Klčove

Aktivita č. 6: Spoločný výstup PUBLIKÁCIA „Nájdí si svojho mliekara a včelára“

Aktivita č. 7: Otvorenie MÚZEA MEDU, ukončenie projektu

Aktivita č. 8: Exkurzia na farmárske trhy v ČR

Zmyslom exkurzie je spropagovať rôzne formy prezentácie medu a mlieka a výrobkov z nich, získať nové inšpirácie.

Čo je nové v „maske“?

Vydarená prezentácia OZ MAS LEV 24.01.2014

RÁDIO REGINA

Rádio Regina, Košice

venovalo piatkové dopoludňajšie programy Leader a rozvoja územia. Do živej diskusie sa zapojila aj naša predsedníčka Ing. Hradiská, PhD. Hovorilo sa o súčasnom a budúcom programovacom období, histórii programu, možnostiach členov, zrealizovaných projektoch ako aj o plánoch do blízkej, či vzdialenejšej budúcnosti.

LINK: <http://www.rtv.s.sk/radio/relacie/detail/host-radia-regina-kosice/archiv?date=24.01.2014>

Aktivity OZ MAS LEV: Lepšie je raz vidieť ako stokrát počuť

29. 1. 2014 navštívili našu MAS zástupcovia aktuálne založenej miestnej akčnej skupiny TOPOLA. Spolupráca s touto MAS sa začala ešte v minulom roku, kedy zástupcovia správnej rady MAS LEV boli odprezentovať činnosť MAS LEV, ako aj oboznámiť nových kolegov s procesmi, ktoré ich čakajú.

Dňom 6. 2. 2014 sa predsedníčka Ing. Andrea Hradiská PhD. zúčastnila zasadnutia predsedníctva Národnej siete Slovenských MAS, ktoré sa tentokrát konalo v území MAS Terchovská dolina. Cieľom bolo prerokovanie aktuálnych problémov, ktoré trápia miestne akčné skupiny, pričom sa následne advokačná pracovná skupina zaoberala prípravou vzorca pre diferencovaný prístup financovania MAS, ako aj prvotné návrhy na správne nastavenie výberových kritérií pre MAS v novom programovacom období. Stretnutie vyvolalo požiadavku pre spracovanie aktivít aj z územia MAS LEV, ktoré by mohli byť aplikované prostredníctvom integrovaného regionálneho operačného programu (IROP).

Voľby v OZ MAS

Dňa 19.02.2014 sa uskutočnili voľby do orgánov MAS. Volili sa členovia Správnej rady, Revíznej komisie a Monitorovacieho výboru. Samozrejme nemôžeme zabudnúť ani na najdôležitejšie voľby predsedu a podpredsedu. Naša predsedníčka získala opakovane mandát na 6 ročné funkčné obdobie, ostatní členovia na dobu 3 roky. Zo súčasného počtu 80 členov bolo prítomných 39.

Dňa 21.02.2014 sme sa zúčastnili valného zhromaždenia v Miestnej akčnej skupine Pod Vihorlatom, kde naša predsedníčka MAS odprezentovala fungovanie združenia a aktivity smerujúce k tvorbe novej integrovanej stratégie, predstavila projekty spolupráce, ktoré sa momentálne realizujú. Celé stretnutie bolo podnetné, plné mnohých zaujímavých informácií o programe Leader. Prezentácie „masiek“ s množstvom konkrétnych aktivít pre zlepšenie života v regióne podnietili členov zamyslieť sa nad prínosom fungovania MAS. „Často hovoríme, že doba je zlá. Ale je tomu ozaj tak? Doba je taká ako si ju tvoria ľudia, pretože za väčšinu vecí si môžeme sami. Svojim prístupom to vieme zmeniť. Stačí chcieť.“ Toto sú myšlienky, ktoré som si priniesla domov.

Zápis v obecnej kronike

Občianske združenie MAS LEV sa s radosťou pripája k všetkým gratulantom k výnimočnému životnému jubileu. Pani **Mária Zubáľová z Olšavice** sa tento rok dožila krásnych **105. narodenín**. Milá babička je jednou z najstarších Sloveniek. Celý život pracovala v poľnohospodárstve a vychovala tri deti. Aj keď je na dôchodku už 50. rokov, stále dobre vidí a nemá problém ani s chôdzou.

Maličké gratulanti z materskej školy z Olšavice

Recept babičky na dlhovekosť znie: „Jednoduchá strava - zemiaky, pirohy, halušky, kul'aša ...“

Pod'akovanie za vyplnenie dotazníka pre MAS LEV

Ďakujeme všetkým čo sa zapojili do prieskumu verejnej mienky. Všetky dotazníky boli vyhodnotené (zozbieralo sa 331 dotazníkov) a výstupy budú použité na spracovanie novej integrovanej stratégie rozvoja územia Miestnej akčnej skupiny LEV.

KONTAKT: OZ MAS LEV, o.z., Námestie Majstra Pavla 28, 054 01 Levoča, tel.: + 421 53 4699 066, + 421 53 4699 065, www.maslev.sk, © Počet výtlačkov: 5000 ks, Nepredajné